

Research Paper

Comparing the Emotion Regulation Strategies and Intolerance of Uncertainty in Mothers of Children with and without Specific Learning Disabilities

Mehdi Zemestani^{1*}

1. Associate Professor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Psychology, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran.

Citation: Zemestani, M. (2023). [Comparing the Emotion Regulation Strategies and Intolerance of Uncertainty in Mothers of Children with and without Specific Learning Disabilities (Persian)]. *Journal of Learning Disabilities*, 12 (3):38-49. <https://doi.org/10.22098/jld.2023.12555.2077>

doi: 10.22098/jld.2023.12555.2077

Article Info:

Received: 2023/03/15

Accepted: 2023/05/11

Available Online: 2023/06/21

Key words:

Emotion regulation, Intolerance of uncertainty, Learning disorders

ABSTRACT

Objective: The aim of this study was to compare the emotion regulation strategies and intolerance of uncertainty in mothers of children with and without specific learning disorders.

Methods: The study method was descriptive-casual-comparative. The study population consisted of all mothers of children with and without specific learning disabilities in Sanandaj city in the academic year of 2022. The research sample included 117 mothers (55 mothers with children with specific learning disorders and 62 mothers with normal children) who were selected using convenient sampling method. The study measures included the Emotion Regulation Questionnaire (ERQ) and the Intolerance of Uncertainty Scale for Children (IUSC-12)-Parent version. The data was analyzed using the multivariate analysis of variance (MANOVA) by SPSS-25 software.

Results: The results showed that there are no significant differences between parents of children with specific learning disabilities and parents of normal children in terms of emotion regulation strategies, but there is a significant difference between the two groups in the components of intolerance of uncertainty, so that parents of children with specific learning disabilities have a lower tolerance for ambiguous and uncertain situations than parents of normal children.

Conclusion: It seems necessary to consider special courses for parents of children with learning disabilities in order to improve more adaptive emotion regulation strategies and increase acceptance and tolerance of uncertain situations in learning disability treatment centers.

Extended Abstract

1. Introduction

S

pecific learning disabilities refer to a heterogeneous group of disorders manifested by significant difficulties in the acquisition and use of listening, speaking, reading, writing, reasoning, or mathematical skills (American Psychiatric Association, 2013). These disorders are considered the most important cause of academic failures in children and lead to familial, emotional, cognitive and behavioral problems for

these children (American Psychiatric Association, 2013; Kaplan, Sadok, Ruiz, 2019). Therefore, its complete understanding requires attention to the familial, emotional, cognitive and behavioral processes underlying this disorder (Narimani, Abbasi, Abolghasemi, & Ahadi, 2013; Narimani & Abedi, 2022).

The presence of a child with learning disability is a source of tension and stress for the family and has significant destructive effects on family dynamics (Auriemma, Ding, Zhang, Rabinowitz, Shen et al., 2022).

*Corresponding Author:

Mehdi Zemestani

Address: Associate Professor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Psychology, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran.

Tel: +98 (87) 33666746

E-mail: m.zemestan@gmail.com

Individual characteristics in response to this psychological stress, including how to use emotion regulation strategies, as well as intolerance to uncertain conditions, can play a significant role in the initiation and exacerbation of psychological problems in these mothers. Results of the limited previous studies have shown that mothers of children with learning disabilities use maladaptive emotion regulation strategies (Purebrahim & Donyamali, 2021) and have a lower tolerance for uncertainty (Narimani et al., 2018; Hashemi & Kohansal, 2019) than mothers of normal children.

According to the abovementioned theoretical topics and considering the problems of mothers of children with specific learning disabilities as well as the importance of emotion regulation strategies and tolerance of uncertainty in their mental health on the one hand, as well as conducting limited studies in this field, the present study was conducted with the aim of answering the question whether there is a difference between emotion regulation strategies and intolerance of uncertainty components in mothers of children with and without specific learning disabilities.

2. Materials and Methods

The method of the present study was descriptive-causal-comparative and the statistical population of the research included all the mothers of children with

specific learning disorders in Sanandaj city who had referred to the learning disorders centers of this city in the academic year of 1401. Of which 55 mothers were selected from three centers (Tavanpouya, Rahe Noo, and Rahnama centers) through available sampling method. Also, for the purpose of comparison, 62 mothers of normal students who were matched in terms of age and education with the mothers of the learning disorder group were selected in an accessible manner from three normal schools. Data collection tools were Emotion Regulation Questionnaire (ERQ; Gross & John, 2003) and Intolerance of Uncertainty Scale (IUSC-12; Cornacchio et al., 2018).

3. Results

Results of the descriptive analysis showed that the mean (standard deviation) of the scores of mothers of children with specific learning disorders in the reappraisal subscale of emotion regulation was 22.67 (8.01) and in the suppression subscale of emotion regulation was 15.19 (5.20). Also, the scores of these mothers in the prospective intolerance of uncertainty subscale was 22.13 (5.19) and in the inhibitory intolerance of uncertainty subscale was 15.59 (4.13). Multivariate analysis of variance (MANOVA) was used to investigate the research hypotheses whose results are presented in Table 1.

Table 1. Results of multivariate analysis of variance (MANOVA)

Dependent Variables	Subscales	SS	df	MS	F	P	Eta	Power
Emotion Regulation	Reappraisal	137.844	1	137.844	3.048	0.084	0.026	0.410
	Suppression	36.923	1	36.923	1.834	0.178	0.016	0.269
Intolerance Uncertainty	Prospective	329.803	1	329.803	15.934	0.001	0.112	0.977
	Inhibitory	182.430	1	182.430	14.838	0.001	0.114	0.969

Discussion and Conclusion

The aim of this study was to compare emotion regulation strategies and intolerance of uncertainty components in parents of children with specific learning disorders and parents of normal children. The results of analysis on the reappraisal and suppression subscales of emotion regulation strategies showed that there are no significant differences between the parents of children with specific learning disorders and control groups. Although the results of the present research regarding emotion regulation strategies were inconsistent with previous studies (Purebrahim & Donyamali, 2021), but the evidence shows that mothers of children with specific learning disabilities have higher scores in symptoms of psychological problems, especially anxiety and depression. It can be said that individual characteristics, including how to use emotion regulation strategies, can play a significant role in the development and maintenance of psychological problems. As various researches have

shown, people who have problems in coping with chronic stressful and uncertain situations mainly use maladaptive emotion regulation strategies (Zamestani, Hosseini, Petersen & Twohig, 2022; Rimersma et al., 2022).

In addition, these results on the components of intolerance of uncertainty showed that there is a significant difference between the parents of children with specific learning disorders and control groups in the component of prospective and inhibitory IU. Therefore, it can be said that the intolerance of uncertainty in mothers of children with specific learning disabilities is higher than control group. In explaining this finding, it can be said that people usually show negative cognitive, emotional and behavioral responses to ambiguous and uncertain situations that are often complex and unpredictable. The family dynamics of a child with specific learning disability are different from other families and because of the uncertainty about the future of his child, they

were facing with many problems in the academic, educational, financial and emotional fields. All these issues put pressure on the parents, especially the mother, which in turn causes the peace and harmony of the family to break down, and as a result, it negatively affects their compatibility and adaptability (Narimani et al., 2018; Hale, Alfonso, Berninger, Bracken & Christo, 2010).

This study has limitations that will be important to address in future research. The cross-sectional nature of our study precludes us from inferring any causal associations. Moreover, only self-report measures were used in this research, which could introduce biases. In this sense, future research should employ different evaluation procedures such as interviews to examine the results of the research in a deeper and more detailed manner.

5. Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All ethical principles are considered in this article. The participants were informed about the purpose of the research.

Funding

The present study did not receive any grant from funding agencies in the public, commercial, or nonprofit sectors.

Conflicts of interest

According to the author of this article, there is no conflict of interest.

مقاله پژوهشی

مقایسه راهبردهای تنظیم هیجان و عدم تحمل بلا تکلیفی در مادران کودکان با و بدون ناتوانی‌های یادگیری خاص

مهدی زمستانی*^۱

۱. دانشیار، گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران.

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف مقایسه راهبردهای تنظیم هیجان و عدم تحمل بلا تکلیفی در مادران کودکان با و بدون ناتوانی‌های یادگیری خاص انجام شد.

روش‌ها: روش پژوهش توصیفی از نوع علی-مقایسه‌ای بود. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه مادران کودکان با و بدون ناتوانی یادگیری خاص شهر سنندج در سال تحصیلی ۱۴۰۱ بود. نمونه پژوهش شامل ۱۱۷ نفر بود (۵۵ مادر دارای کودک مبتلا به ناتوانی یادگیری خاص و ۶۲ مادر دارای کودک عادی) که با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزارهای اندازه‌گیری شامل پرسشنامه تنظیم هیجان (ERQ) و فرم کوتاه مقیاس عدم تحمل بلا تکلیفی نسخه والدین (IUSC-12) بود. داده‌های پژوهش با استفاده از تحلیل واریانس چندمتغیره (مانوا) به وسیله نرم افزار SPSS-25 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان داد که بین والدین دارای فرزند مبتلا به ناتوانی یادگیری خاص با والدین دارای فرزند عادی از نظر راهبردهای تنظیم هیجان تفاوت معناداری وجود ندارد، ولی در مؤلفه‌های عدم تحمل بلا تکلیفی تفاوت معناداری بین دو گروه وجود دارد؛ به طوری که والدین کودکان مبتلا به ناتوانی یادگیری خاص نسبت به والدین کودکان عادی تحمل پایین‌تری نسبت به شرایط مبهم و بلا تکلیف دارند. **نتیجه‌گیری:** برگزاری دوره‌های آموزشی ویژه والدین دارای فرزند مبتلا به ناتوانی یادگیری خاص جهت تقویت راهبردهای سازگاران‌تر تنظیم هیجان و افزایش پذیرش و تحمل شرایط مبهم، در مراکز درمان اختلالات یادگیری خاص ضروری به نظر می‌رسد.

اطلاعات مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۲/۲۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۲۱

تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۰۳/۳۱

کلیدواژه‌ها:

تنظیم هیجان، عدم تحمل بلا تکلیفی، ناتوانی‌های یادگیری خاص

مقدمه

محاسبه عملکردی پایین‌تر از سطح میانگین داشته باشد (انجمن روان‌پزشکی آمریکا، ۲۰۱۳). این اختلالات پایه عصب‌شناختی و روندی تحولی دارند که پیش از سن دبستان شروع شده و در صورت عدم بهبودی، تا دوران بزرگسالی تداوم می‌یابند و بر کارکردهای مختلف زندگی فرد تأثیر منفی می‌گذارند. اختلالات یادگیری اختصاصی با شیوع ۵ تا ۱۵ درصد مهمترین علت ضعف تحصیلی در

1. Learning disabilities
2. Specific learning disorders
3. dyslexia
4. dysgraphia
5. dyscalculia
6. American Psychiatric Association (APA)

ناتوانی‌های یادگیری^۱ به گروه ناهمگنی از اختلالات اطلاق می‌شود که دارای مشخصه‌هایی نظیر دشواری در فراگیری و کاربرد خواندن، نوشتن و محاسبه هستند. ناتوانی‌های یادگیری در ویراست پنجم راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی (DSM-5) به اختلالات یادگیری خاص^۲ تغییر نام داده و اختلال خواندن^۳، اختلال نوشتن^۴ و اختلال ریاضی^۵ که قبلاً هر کدام یک اختلال مجزا و مستقل محسوب می‌شدند، اکنون به عنوان یک حیطه مشخص در اختلالات یادگیری خاص گنجانده شده‌اند. این تشخیص زمانی احراز می‌شود که کودک با در نظر گرفتن سن تقویمی و بهره هوشی، در یادگیری و به کارگیری مهارت‌های پایه‌ای تحصیلی مانند خواندن، نوشتن یا

* نویسنده مسئول:

مهدی زمستانی

نشانی: دانشیار، گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران.

تلفن: ۰۹۸ (۸۷) ۳۳۶۶۶۷۶۶

پست الکترونیکی: m.zemestan@gmail.com

ناتوانی‌های یادگیری

مناسب تنظیم هیجان احتمالاً موجب آسیب‌پذیری فرد در برابر انواع آسیب‌های روانی می‌شود (زمستانی، حسین‌پناهی، صالحی‌نژاد و نیچه، ۲۰۲۲). نتایج مطالعات قبلی بر روی مادران کودکان با و بدون ناتوانی‌های یادگیری خاص (پوراابراهیم و دنیامالی، ۱۴۰۰) نشان داده است که مادران کودکان مبتلا به ناتوانی یادگیری نسبت به والدین کودکان عادی بیشتر از راهبردهای ناسازگارانه تنظیم هیجان استفاده می‌کنند. علاوه بر این، مادرانی که فرزندان آن‌ها ناتوانی یادگیری دارند به دلیل ابهام درباره آینده مشکلات فرزند خود، به طور مداوم نگران هستند (نریمانی، فلاحی، اسماعیلی‌فارسانی و رستم‌اوغلو، ۱۳۹۸؛ هاشمی و کهنسال، ۱۳۹۸). این نگرانی و ناتوانی در کنار آمدن با شرایط مبهم که تحت عنوان عدم تحمل بلا تکلیفی^۵ از آن یاد می‌شود، منجر به تداوم پریشانی و مشکلات روان‌شناختی مادران می‌شود. عدم تحمل بلا تکلیفی، نوعی سوگیری شناختی است که بر چگونگی دریافت، پردازش، تفسیر و واکنش به یک موقعیت مبهم و نامطمئن در سطوح شناختی، هیجانی و رفتاری تأثیر می‌گذارد (رایبچاود، ۲۰۱۳؛ رایبچاود، کوئرنر و داگاس، ۲۰۱۹). افرادی که عدم تحمل بلا تکلیفی بالایی دارند، معتقدند که بلا تکلیفی پریشان کننده است، وجود ابهام و شک و تردید درباره آینده غیرقابل تحمل است، وقایع غیرمنتظره ناخوشایند و منفی هستند و باید از آن‌ها اجتناب کرد (زمستانی، حشمتی، کومر و کندال، ۲۰۲۲؛ زمستانی، بهشتی، رضاعی، فن‌دره‌ایدن و کندال، ۲۰۲۱). نتایج مطالعات قبلی بر روی مادران کودکان با و بدون ناتوانی‌های یادگیری خاص (نریمانی و همکاران، ۱۳۹۸؛ هاشمی و کهنسال، ۱۳۹۸) نشان داده است که مادران کودکان مبتلا به ناتوانی یادگیری نسبت به والدین کودکان عادی تحمل پایین تری نسبت به بلا تکلیفی دارند. با توجه به مباحث نظری بالا و درگیری والدین دارای فرزند مبتلا به اختلالات یادگیری خاص در مشکلات این کودکان که سلامت روان‌شناختی آن‌ها را به چالش می‌کشد و همچنین اهمیت متغیرهای فردی از جمله راهبردهای تنظیم هیجان و تحمل بلا تکلیفی در سلامت روان‌شناختی این والدین، انجام پژوهش حاضر با هدف پاسخ‌گویی به این سؤال انجام شده که آیا بین راهبردهای تنظیم هیجان و مؤلفه‌های عدم تحمل بلا تکلیفی در مادران کودکان با و بدون ناتوانی‌های یادگیری خاص تفاوت وجود دارد؟

1. Auriemma, Ding, Zhang, Rabinowitz & Shen
2. Riemersma, Van Santvoort, Van Doesum, Hosman & Janssens
3. Légaré, Morin, Poirier & Nader-Grosbois
4. Bruggink, Huisman, Vuijk, Kraaij & Garnefski
5. intolerance of uncertainty
6. Robichaud, Koerner & Dugas

کودکان به شمار می‌روند و منجر به ایجاد مشکلاتی در زمینه‌های خانوادگی، عاطفی، شناختی و رفتاری برای کودکان می‌شوند (انجمن روان‌پزشکی آمریکا، ۲۰۱۳؛ کاپلان، سادوک و روئیز، ۲۰۱۹). بنابراین فهم کامل این اختلالات نیازمند توجه به فرآیندهای خانوادگی، هیجانی، شناختی و رفتاری درگیر در آن است (نریمانی، عباسی، ابوالقاسمی و احدی، ۱۳۹۲؛ نریمانی و عابدی، ۱۴۰۱).

وجود کودک مبتلا به ناتوانی یادگیری برای خانواده منبع تنیدگی و استرس بوده و اثرات مخرب و قابل ملاحظه‌ای را بر پویای خانوادگی می‌گذارد. افزون بر مشکلاتی که ناتوانی‌های یادگیری بر خود کودکان درگیر این ناتوانی ایجاد می‌کنند، این ناتوانی‌ها به وجود آورنده مشکلات روان‌شناختی و هیجانی برای والدین به ویژه مادران این کودکان است (اوریم، دینگ، ژانگ، رایبنویتر، شن و همکاران، ۲۰۲۲). مادرانی که فرزندان آن‌ها ناتوانی یادگیری خاص دارند، دارای مشکلات سازشی و روان‌شناختی بیشتری نسبت به مادران کودکان بدون ناتوانی‌های یادگیری هستند (ریمرسما، فن سانتوورت، فن دوسام، دوسمن، جانسنز^۲ و همکاران، ۲۰۲۲). این مادران در مقایسه با مادران کودکان بدون ناتوانی‌های یادگیری، به میزان قابل توجهی از تنیدگی و هیجانات منفی رنج می‌برند (لگار، مورین، پوریر و نادر-گروسبویس^۳، ۲۰۱۹). تنیدگی روان‌شناختی در مادران کودکان با ناتوانی یادگیری خاص به عنوان یک عامل مؤثر در ایجاد یا تداوم مشکلات روان‌شناختی این مادران گزارش شده است. در نتیجه باید مشخص شود که وجود چه عوامل زیربنایی فردی مشخصی می‌تواند شدت و میزان مشکلات روان‌شناختی این مادران را تضعیف و یا تشدید نماید. خصوصیات فردی در واکنش به این استرس روان‌شناختی از جمله نحوه استفاده از راهبردهای تنظیم هیجان و همچنین عدم تحمل شرایط مبهم می‌تواند در شروع و تشدید مشکلات روان‌شناختی نقش به‌سزایی داشته باشند.

مادرانی که فرزندان آن‌ها ناتوانی یادگیری خاص دارند به احتمال بیشتری در استفاده از راهبردهای تنظیم هیجان مشکل دارند و در موقعیت‌های مختلف زندگی نمی‌توانند از راهبردهای سازگارانه تنظیم هیجان به منظور تعدیل و مدیریت حالات هیجانی منفی خود استفاده کنند (پوراابراهیم و دنیامالی، ۱۴۰۰؛ متین، اخوان غلامی و احمدی، ۱۳۹۸). تنظیم شناختی هیجان به عنوان راهبردهای شناختی برای پاسخ به رویدادهای پرتنش و مدیریت اطلاعات برانگیزاننده هیجانی تعریف شده و بخشی از مقابله شناختی محسوب می‌شود (بروگینک، هویسمن، وویجک، کرایچ و گارنفسکی^۴، ۲۰۱۶؛ قره داغی، زمستانی و ولیئی، ۱۳۹۹). هرگونه نقص در اتخاذ راهبردهای

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر، توصیفی از نوع علی-مقایسه‌ای بود.

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری: مطالعه حاضر به لحاظ روش پژوهش در زمره مطالعات توصیفی از نوع علی-مقایسه‌ای است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه مادران کودکان مبتلا به اختلال یادگیری خاص در شهر سمنجان بود که در سال تحصیلی ۱۴۰۱ جهت آموزش فرزندان خود به مراکز اختلالات یادگیری این شهر مراجعه کرده بودند. از بین جامعه آماری تعداد ۸۰ نفر از مادران کودکان مبتلا به اختلال یادگیری خاص، به شیوه در دسترس از سه مرکز (توان پویا، راه نو و رهنما) انتخاب شدند. همچنین به منظور مقایسه، ۸۰ نفر از مادران دانش آموزان عادی که از نظر سن و تحصیلات با مادران گروه اختلال یادگیری هم‌تا شده بودند، به شیوه در دسترس از سه مدرسه عادی انتخاب شدند. پس از حذف داده‌های نامعتبر و پرسشنامه‌های ناقص، تعداد ۵۵ نفر برای گروه مادران کودکان مبتلا به اختلال یادگیری خاص و ۶۲ نفر برای نمونه مادران دانش آموزان عادی به عنوان نمونه نهایی باقی ماند. ملاک‌های ورود به پژوهش در نمونه مادران دارای فرزند مبتلا به اختلالات یادگیری خاص عبارت بود از داشتن حداقل سن ۲۵ و حداکثر ۵۰ سال، داشتن سطح تحصیلات حداقل ابتدایی، وجود حداقل یک اختلال یادگیری خاص در فرزند طبق ملاک‌های DSM-5 بر اساس تشخیص روان‌شناس یا مشاور مدرسه و تمایل به شرکت در پژوهش. ملاک‌های ورود به پژوهش در نمونه مادران دارای فرزند عادی عبارت بود از داشتن حداقل سن ۲۵ و حداکثر ۵۰ سال، داشتن سطح تحصیلات حداقل ابتدایی، نداشتن اختلالات یادگیری خاص در فرزند و تمایل به شرکت در پژوهش. ملاک‌های خروج از پژوهش برای هر دو گروه عبارت بود از جواب دادن شانس به سؤالات و نیمه رها کردن پرسش‌نامه‌ها. مطالعه حاضر با رعایت ملاک‌های اخلاق در پژوهش از جمله رضایت آگاهانه، آزادی برای خروج از پژوهش، رازداری و محرمانه ماندن اطلاعات شخصی انجام شد. جهت گردآوری داده‌ها از ابزارهای زیر استفاده شد:

پرسشنامه تنظیم هیجان^۱ (ERQ): این پرسشنامه توسط گراس و جان^۲ (۲۰۰۳) برای ارزیابی دو راهبردهای اصلی تنظیم هیجان تدوین شده است. پرسشنامه شامل ۱۰ آیتم است که ۶ آیتم آن (۱، ۳، ۴، ۷، ۸، ۱۰) به راهبرد سازگارانۀ ارزیابی مجدد و ۴ آیتم آن (۲، ۵، ۶، ۹) به راهبرد ناسازگارانۀ سرکوبی هیجان می‌پردازد. هر یک از عبارات در طیف لیکرت ۷ درجه‌ای (۱=کاملاً مخالفم تا ۷=کاملاً موافقم) پاسخ داده می‌شوند. گراس و جان (۲۰۰۳) در

مطالعه اصلی خود مشخصات روان‌سنجی مطلوبی را برای این ابزار گزارش کرده‌اند. در مطالعه مذکور آلفای کرونباخ برای زیرمقیاس راهبرد ارزیابی مجدد در دامنه ۰/۷۹ تا ۰/۸۲ و برای زیرمقیاس سرکوبی هیجان در دامنه ۰/۷۳ تا ۰/۷۶ و اعتبار بازآزمایی دو ماهه برای کل مقیاس ۰/۶۹ گزارش شده است. ضریب همسانی درونی این ابزار بر روی نمونه‌ای از کارکنان و دانشجویان دانشگاه میلان ایتالیا برای ارزیابی مجدد در دامنه بین ۰/۴۸ تا ۰/۶۸ و برای سرکوبی هیجان بین ۰/۴۲ تا ۰/۶۳ به دست آمده است (بالزوتی، جان و گراس، ۲۰۱۰). در ایران نیز مشخصات روان‌سنجی این پرسشنامه توسط قاسم پور، حسن زاده و ایل بیگی (۱۳۹۱) مورد بررسی قرار گرفته و نتایج نشان داده که این ابزار از پایایی و روایی کافی برای کاربرد در نمونه‌های ایرانی برخوردار است. در پژوهش مذکور اعتبار ابزار بر اساس روش همسانی درونی با ضریب آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس ارزیابی مجدد ۰/۷۱ و برای خرده مقیاس سرکوبی هیجان ۰/۸۱ و روایی ابزار از طریق تحلیل مؤلفه اصلی با استفاده از چرخش واریماکس، همبستگی بین دو خرده مقیاس (۰/۱۳) $r =$ و روایی ملاکی مطلوب گزارش شده است.

مقیاس عدم تحمل بلا تکلیفی^۳ - نسخه والدین (-IUSC)

(12): این ابزار فرم کوتاه شده IUSC-27 (کومر، روی، فر، گوتمر، بیداس^۴ و همکاران، ۲۰۰۹) است که توسط کورناچیو، سانچز، کاکس، روی، پینکاس^۵ و همکاران (۲۰۱۸) تدوین شده است. این مقیاس یک نسخه کودک و یک نسخه والد دارد که هر نسخه دارای ۱۲ آیتم است. IUSC-12 از دو زیرمقیاس عدم تحمل بلا تکلیفی آینده‌مدار (۱، ۲، ۴، ۵، ۸، ۹، ۱۱) و عدم تحمل بلا تکلیفی بازدارنده (۳، ۶، ۷، ۱۰، ۱۲) تشکیل شده است (کورناچیو و همکاران، ۲۰۱۸). هر یک از آیتم‌ها در یک مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای (۱=هرگز تا ۵=همیشه) نمره‌گذاری می‌شوند و جمع کل نمرات در دامنه‌ای از ۱۲ تا ۶۰ قرار می‌گیرد. خصوصیات روان‌سنجی مطلوبی برای این ابزار گزارش شده است. کورناچیو و همکاران (۲۰۱۸) در مطالعه خود بر روی والدین و کودکان ۹ تا ۱۸ ساله ایالات متحده با و بدون اختلالات اضطرابی، آلفای کرونباخ آن را بین ۰/۸۷ تا ۰/۹۷ گزارش کرده‌اند (کورناچیو و همکاران، ۲۰۱۸). ترجمه نسخه فارسی این ابزار در ایران توسط زمستانی، دیده‌بان، کومر و کندال (۲۰۲۲) انجام شده و مشخصات روان‌سنجی مطلوبی برای آن گزارش شده

1. Emotion Regulation Questionnaire
2. Gross & John
3. Intolerance of Uncertainty Scale
4. Comer, Roy, Furr, Gotimer & Beidas
5. Cornacchio, Sanchez, Cox, Roy & Pincus

ناتوانی‌های یادگیری

اطلاعات، فرآیند اجرای پرسشنامه‌ها آغاز شد. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها، با توجه به حجم نمونه پژوهش تعداد ۷۰ پرسشنامه معتبر انتخاب شدند (۳۵ نفر مادران کودکان با ناتوانی یادگیری و ۳۵ نفر مادران کودکان عادی) و مابقی پرسشنامه‌های نامعتبر که به طور ناقص و یا یکنواخت تکمیل شده بودند، حذف شدند. در نهایت اطلاعات به دست آمده، در فضای نرم‌افزار SPSS-25 و با استفاده از روش تحلیل واریانس چندمتغیره (MANOVA) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها

نتایج تحلیل‌های توصیفی بر روی ویژگی‌های دموگرافیک شرکت‌کنندگان نشان داد که میانگین (انحراف استاندارد) سن شرکت‌کنندگان در گروه مادران دارای فرزند مبتلا به ناتوانی یادگیری برابر با ۳۴/۵۴ (۶/۱۸) و میانگین (انحراف استاندارد) سن مادران شرکت‌کننده در گروه عادی برابر با ۳۸/۵۵ (۷/۱۰) سال بود.

جدول ۱. میانگین و انحراف استاندارد نمرات در متغیرهای تنظیم هیجان و عدم تحمل بلا تکلیفی به تفکیک گروه‌های پژوهشی

متغیر وابسته	زیرمقیاس‌ها	گروه	M	SD
تنظیم هیجان	راهبرد سازگارانه ارزیابی مجدد	LD	۲۲/۶۷	۸/۰۱
		عادی	۲۰/۴۹	۵/۳۲
	راهبرد ناسازگارانه سرکوبی هیجان	LD	۱۵/۱۹	۵/۲۰
		عادی	۱۴/۰۷	۳/۷۴
عدم تحمل بلا تکلیفی	عدم تحمل بلا تکلیفی آینده‌مدار	LD	۲۲/۱۳	۵/۱۹
		عادی	۱۸/۷۶	۳/۸۹
	عدم تحمل بلا تکلیفی بازدارنده	LD	۱۵/۵۹	۴/۱۳
		عادی	۱۳/۰۸	۲/۸۳

جهت بررسی فرضیه‌های پژوهش از روش تحلیل واریانس چندمتغیره (MANOVA) استفاده شد. پیش از اجرای تحلیل واریانس چندمتغیره پیش فرض‌های تحلیل واریانس شامل آزمون لوین برای تعیین همگی واریانس‌های بین گروهی، آزمون ام باکس برای بررسی همگی ماتریس واریانس/کوواریانس‌ها و آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای نرمال بودن توزیع نمرات مورد بررسی قرار گرفتند. از آنجایی که نتایج آزمون لوین، ام باکس و کولموگروف-اسمیرنوف برای هیچ یک از متغیرهای پژوهش معنادار نبود ($p > 0/05$)، می‌توان نتیجه گرفت که پیش فرض‌های آزمون پارامتریک رعایت شده است و می‌توان از تحلیل واریانس چندمتغیره استفاده کرد.

است. در پژوهش مذکور برای نمره کل مقیاس، ضریب همسانی درونی با استفاده از آلفای کرونباخ در کودکان و نوجوانان برابر با ۰/۸۷ و در والدین برابر با ۰/۸۵ و پایایی بازآزمایی چهار هفته‌ای نیز در کودکان و نوجوانان برابر با ۰/۸۱ و در والدین برابر با ۰/۸۵ گزارش شده است.

روش اجرا

جهت اجرای پژوهش ابتدا با مراجعه به اداره آموزش و پرورش شهرستان سنندج مجوزهای لازم جهت انجام پژوهش اخذ شد و سپس به مراکز ناتوانی‌های یادگیری (مرکز توان پویا و مرکز رهنما) و مدارس عادی شهر سنندج در سال تحصیلی ۱۴۰۱ مراجعه شد. نخست توضیحاتی درباره اهداف تحقیق و نحوه تکمیل پرسشنامه‌ها به مدیران مراکز و مدارس ارائه شد، سپس با هماهنگی تلفنی والدین در مراکز یا مدارس حضور پیدا کرده و پس از ارائه توضیحات لازم در خصوص پژوهش و اطمینان خاطر به آنان درباره محرمانه ماندن

میانگین و انحراف استاندارد نمرات در متغیرهای تنظیم هیجان و عدم تحمل بلا تکلیفی به تفکیک گروه‌های پژوهشی در جدول شماره ۱ ارائه شده است. نتایج این جدول نشان می‌دهد که میانگین (انحراف استاندارد) نمرات مادران دارای فرزند مبتلا به اختلالات یادگیری خاص در زیرمقیاس راهبرد سازگارانه تنظیم هیجان ارزیابی مجدد برابر با ۲۲/۶۷ (۸/۰۱) و در زیرمقیاس راهبرد ناسازگارانه سرکوبی هیجان برابر با ۱۵/۱۹ (۵/۲۰) است. همچنین نمرات مادران دارای فرزند مبتلا به اختلالات یادگیری خاص در زیرمقیاس عدم تحمل بلا تکلیفی آینده‌مدار برابر با ۲۲/۱۳ (۵/۱۹) و در زیرمقیاس عدم تحمل بلا تکلیفی بازدارنده برابر با ۱۵/۵۹ (۴/۱۳) است.

جدول ۲. نتایج آزمون لامبدای ویلکز جهت تعیین اثر کلی گروه بر متغیرهای پژوهشی

آزمون	value	F	درجه آزادی خطا	درجه آزادی اثر	معناداری	مجذور اتا	توان آماری
لامبدای ویلکز	۰/۸۲۵	۳/۸۹۵	۱۱۰/۰۰۰	۶/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۱۷۵	۰/۹۶۱

حداقل در یکی از متغیرهای وابسته تفاوت معناداری وجود دارد. برای بررسی دقیق‌تر این تفاوت از آزمون تحلیل واریانس چندمتغیره استفاده شد که نتایج آن‌ها در جدول شماره ۳ ارائه شده است.

نتایج آزمون لامبدای ویلکز نشان داد که بین ترکیب خطی متغیرهای وابسته (راهبردهای تنظیم هیجان و مؤلفه‌های عدم تحمل بلا تکلیفی) در دو گروه مادران با و بدون فرزند مبتلا به اختلال یادگیری خاص

جدول ۳. نتایج آزمون تحلیل واریانس چندمتغیره (MANOVA)، بر روی متغیرهای تنظیم هیجان و عدم تحمل بلا تکلیفی

متغیر وابسته	زیرمقیاس‌ها	SS	df	MS	F	p-value	مجذور اتا	توان آماری
تنظیم هیجان	راهبرد سازگارانۀ ارزیابی	۱۳۷/۸۴۴	۱	۱۳۷/۸۴۴	۳/۰۴۸	۰/۰۸۴	۰/۰۲۶	۰/۴۱۰
	مجدد	۵۲۰/۵۴۹	۱۱۵	۴۵/۲۲۲	---	---	---	---
	راهبرد ناسازگارانۀ	۳۶/۹۲۳	۱	۳۶/۹۲۳	۱/۸۳۴	۰/۱۷۸	۰/۰۱۶	۰/۲۶۹
	سرکوبی هیجان	۲۳۱۴/۶۶۲	۱۱۵	۲۰/۱۲۷	---	---	---	---
عدم تحمل بلا تکلیفی	عدم تحمل بلا تکلیفی	۳۲۹/۸۰۳	۱	۳۲۹/۸۰۳	۱۵/۹۳۴	۰/۰۰۱	۰/۱۱۲	۰/۹۷۷
	آینده‌مدار	۲۳۸۰/۲۰۹	۱۱۵	۲۰/۶۹۷	---	---	---	---
	عدم تحمل بلا تکلیفی	۱۸۲/۴۳۰	۱	۱۸۲/۴۳۰	۱۴/۸۳۸	۰/۰۰۱	۰/۱۱۴	۰/۹۶۹
	بازدارنده	۱۴۱۳/۹۲۵	۱۱۵	۱۲/۲۹۵	---	---	---	---

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف مقایسه راهبردهای تنظیم هیجان و عدم تحمل بلا تکلیفی در میان مادران کودکان مبتلا به ناتوانی‌های یادگیری و مادران کودکان سالم انجام شد. نتایج پژوهش نشان داد که در تنظیم هیجان بین دو گروه تفاوت معنادار وجود ندارد، ولی در متغیر عدم تحمل بلا تکلیفی بین دو گروه تفاوت معناداری وجود دارد. استرس روان‌شناختی در مادران کودکان با ناتوانی یادگیری به عنوان یک عامل مؤثر در ایجاد یا تداوم مشکلات روان‌شناختی این مادران گزارش شده است. در نتیجه باید مشخص شود که وجود چه عوامل زیربنایی فردی مشخصی می‌تواند شدت و میزان مشکلات روان‌شناختی این مادران را کم‌رنگ‌تر و یا پررنگ‌تر کند. خصوصیات فردی در واکنش به این استرس روان‌شناختی از جمله نحوه استفاده از راهبردهای تنظیم هیجان و همچنین عدم تحمل شرایط مبهم می‌تواند در شروع و تشدید مشکلات روان‌شناختی نقش به‌سزایی داشته باشند. به‌طور کلی مشخص شده که پاسخ‌های ناسازگارانه در برابر استرس روان‌شناختی مانند خودسرزنی، نشخوارگری، فاجعه‌سازی و عدم تحمل بلا تکلیفی با مشکلات هیجانی بیشتر مرتبط می‌باشند و در عین حال پاسخ‌های سازگارانه نسبت به آن مانند پذیرش و ارزیابی مجدد مثبت با مشکلات هیجانی کمتری در ارتباط است (لگار و همکاران، ۲۰۱۹؛ زمستانی، آزادبخت و استورج، ۲۰۲۳).

نتایج تحلیل واریانس چند متغیره بر روی مؤلفه‌های تنظیم هیجان نشان داد که در راهبرد سازگارانۀ ارزیابی مجدد $[F=۳/۰۴۸, P=۰/۰۸۴, \eta^2=۰/۰۲۶]$ و راهبرد ناسازگارانۀ سرکوبی هیجان $[F=۱/۸۳۴, P=۰/۱۷۸]$ بین دو گروه مادران دارای فرزند مبتلا به اختلالات یادگیری و مادران گروه عادی تفاوت معناداری وجود ندارد. لذا، بر اساس این یافته می‌توان گفت که راهبردهای تنظیم هیجان در مادران کودکان با ناتوانی یادگیری و مادران دارای فرزند عادی تفاوت چندانی با یکدیگر ندارند. بنابراین، فرضیه پژوهش مبنی بر اینکه بین مادران کودکان با و بدون ناتوانی‌های یادگیری در راهبردهای تنظیم هیجان تفاوت معنادار وجود دارد، مورد تأیید قرار نمی‌گیرد.

علاوه بر این، نتایج تحلیل واریانس چندمتغیره بر روی مؤلفه‌های عدم تحمل بلا تکلیفی نیز نشان داد که در مؤلفه عدم تحمل بلا تکلیفی آینده‌مدار $[F=۱۵/۹۳۴, P=۰/۰۰۱, \eta^2=۰/۱۱۲]$ و عدم تحمل بلا تکلیفی بازدارنده $[F=۱۴/۸۳۸, P=۰/۰۰۱, \eta^2=۰/۱۱۴]$ بین دو گروه مادران دارای فرزند مبتلا به اختلالات یادگیری و مادران گروه عادی تفاوت معناداری وجود دارد. لذا، می‌توان گفت عدم تحمل بلا تکلیفی در مادران کودکان با ناتوانی یادگیری بالاتر است. بر این اساس فرضیه پژوهش مبنی بر اینکه بین مادران کودکان با و بدون ناتوانی‌های یادگیری در مؤلفه‌های عدم تحمل بلا تکلیفی تفاوت معنادار وجود دارد مورد تأیید قرار می‌گیرد.

ناتوانی‌های یادگیری

شرایط پرتنش و مبهم مدیریت کرده و بدین ترتیب از سلامت روانی بهتری برخوردار باشند. علاوه بر این، چنین آموزش‌هایی می‌توانند به بهبود چرخه تعامل والد-فرزندی نیز کمک کنند؛ زیرا شواهد پژوهشی نشان داده‌اند مادرانی که از توانایی تنظیم هیجانات بالایی برخوردارند، حالات فرزند خود را نیز به خوبی درک می‌نمایند و در انجام وظایف مادری از قابلیت‌های بیشتری برخوردارند (متین، اخوان غلامی و احمدی، ۱۳۹۸).

همچنین، در خصوص متغیر عدم تحمل بلا تکلیفی نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین مادران کودکان با ناتوانی یادگیری و مادران کودکان عادی در این زمینه تفاوت معناداری وجود دارد؛ به این معنا که مادران کودکان مبتلا به اختلالات یادگیری نسبت به مادران کودکان عادی از عدم تحمل بلا تکلیفی بالاتری برخوردارند. این نتایج با یافته‌های قبلی از جمله **نریمانی و همکاران (۱۳۹۸)** و **هاشمی و کهنسال (۱۳۹۸)** مبنی بر اینکه والدین کودکان با ناتوانی یادگیری به دلیل مشکلات فرزندان‌شان فشار روانی بالا و عدم تحمل بلا تکلیفی بالایی را تجربه می‌کنند و مستعد اختلال‌های خلقی و اضطرابی هستند، هم‌خوان است.

در تبیین این یافته می‌توان عنوان کرد که افراد در برابر موقعیت‌های مبهم و نامعلوم که اغلب جدید، پیچیده و پیش‌بینی‌ناپذیر هستند معمولاً پاسخ‌های شناختی، هیجانی و رفتاری منفی نشان می‌دهند. خانواده کودک دارای ناتوانی یادگیری خاص به لحاظ داشتن چنین فرزندی، با دیگر خانواده‌ها متفاوت بوده و به دلیل ابهام درباره آینده فرزند خود با مشکلات فراوانی در زمینه‌های تحصیلی، آموزشی، مالی و عاطفی روبرو است. این مسائل همگی بر والدین به ویژه مادر فشارهایی را وارد می‌کند که سبب برهم خوردن آرامش و انسجام خانوادگی شده و در نتیجه سازگاری و انطباق آن‌ها را به صورت منفی تحت تأثیر قرار می‌دهد. به عبارت دیگر مادران کودکان دارای اختلال یادگیری خاص سطوح بالاتری از استرس و اضطراب و سردرگمی را تجربه می‌کنند و به هر کس و هر کجا که مراجعه می‌کنند کودکان به پیشرفت دلخواه نمی‌رسد (**نریمانی و همکاران، ۱۳۹۸**). در نتیجه ممکن است آرمان‌هایی که برای خود متصور می‌شدند و قصد برنامه‌ریزی برای رسیدن به آن‌ها را داشتند در هاله‌ای از ابهام ببینند و دسترسی به آن‌ها را برای خود مشکل‌تر از حالت معمول بدانند (هاله، آلفونسو، برینگر، براکن، کریستو^۱ و همکاران، ۲۰۱۰). افرادی که تحمل بلا تکلیفی پایینی دارند به محض روبرو شدن با شرایط پیچیده، مبهم، لاینحل و دشوار اساس آشفتگی و

هرچند در خصوص راهبردهای تنظیم هیجان نتایج مطالعه حاضر با مطالعات قبلی (**پورابراهیم و دنیامالی، ۱۴۰۰**) ناهمخوان بود و نشان داد که راهبردهای تنظیم هیجان در مادران کودکان با ناتوانی یادگیری و مادران دارای فرزند عادی تفاوت چندانی با یکدیگر ندارند، ولی شواهد جمع‌آوری شده از مطالعات قبلی (**پورابراهیم و دنیامالی، ۱۴۰۰**؛ متین، اخوان غلامی و احمدی، ۱۳۹۸؛ لگار و همکاران، ۲۰۱۹) نشان می‌دهد که مادران کودکان با ناتوانی یادگیری در مقایسه با گروه کنترل دارای فرزند سالم در علائم مشکلات روان‌شناختی به ویژه اضطراب و افسردگی و سایر متغیرهای زیربنایی مرتبط با این مشکلات از جمله استفاده از راهبردهای ناسازگارانه تنظیم هیجان دارای نمرات بالاتری هستند.

بر اساس مطالعات انجام شده (**پورابراهیم و دنیامالی، ۱۴۰۰**؛ متین، اخوان غلامی و احمدی، ۱۳۹۸؛ لگار و همکاران، ۲۰۱۹)، مادران کودکان مبتلا به ناتوانی یادگیری خاص در پردازش اطلاعات هیجانی و تنظیم هیجانات منفی در موقعیت‌های مبهم و پراسترس مشکل دارند. در همین راستا، تحقیقات قبلی نشان داده‌اند افرادی که در پردازش اطلاعات هیجانی و کنار آمدن با موقعیت‌های پرتنش و مبهم مشکل دارند عمدتاً از راهبردهای ناسازگارانه تنظیم هیجان استفاده می‌کنند (**زمستانی، حسینی، پترسن و توهیگک، ۲۰۲۲**). هنگامی که اطلاعات هیجانی نتوانند در فرآیندهای پردازش شناختی ادراک و ارزشیابی شوند، فرد از راهبردهای ناسازگارانه جهت تعدیل و تنظیم هیجانات منفی خود استفاده می‌کند و از نظر هیجانی دچار آشفتگی و درماندگی می‌شود (گراس و جان، ۲۰۰۳)، همین امر سبب می‌شود به تدریج دچار عواطف منفی شده و در نهایت مستعد مشکلات روان‌شناختی از جمله نشانگان اضطراب و افسردگی شوند. تداوم این فرآیند به مزمن و طولانی‌تر شدن مشکلات روان‌شناختی آن‌ها کمک می‌کند (**ریمرسا و همکاران، ۲۰۲۲**). می‌توان عنوان کرد نحوه استفاده از راهبردهای تنظیم هیجان می‌تواند در شروع و تداوم مشکلات روان‌شناختی مادران کودکان مبتلا به ناتوانی یادگیری خاص نقش به‌سزایی داشته باشند. توانایی کنترل و مدیریت هیجانات منفی یکی از عواملی است که می‌تواند از طریق فرآیند آموزش بهبود یابد. بنابراین، آموزش مهارت‌های شناختی-هیجانی جهت مدیریت حالات هیجانی می‌تواند به این مادران کمک کند تا بتوانند با شرایط مبهم و پرتنش ناشی از داشتن فرزند مبتلا به ناتوانی یادگیری خاص کنار بیایند. این‌گونه آموزش‌ها مادران دارای فرزند مبتلا به ناتوانی یادگیری خاص را قادر می‌سازد تا هیجانات منفی خود را تحت

مادران مبتلا به اختلالات خلقی و اضطرابی تلویحات کاربردی داشته باشند. به لحاظ کاربردی پیشنهاد می‌شود متخصصان حوزه سلامت روان در مدارس ناتوانی‌های یادگیری از مداخلاتی که آموزش مهارت‌های مقابله‌ای به ویژه راهبردهای تنظیم هیجان و توانایی تحمل شرایط مبهم را هدف قرار می‌دهند برای بهبود وضعیت روان‌شناختی این مادران استفاده کنند.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

پژوهش حاضر با رعایت ملاک‌های اخلاق پژوهش بر روی نمونه‌های انسانی از جمله رضایت آگاهانه، آزادی برای خروج از پژوهش، رازداری و محرمانه ماندن اطلاعات شخصی انجام شده است.

حامی مالی

این پژوهش هیچ‌گونه کمک مالی از سازمان‌های تأمین مالی در بخش‌های عمومی، تجاری یا غیرانتفاعی دریافت نکرده است.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسنده هیچ‌گونه تعارض منافی در خصوص پژوهش حاضر وجود ندارد.

تقدیر و تشکر

از تمام مادران مشارکت‌کننده در پژوهش که با رضایت شرکت، امکان اجرای تحقیق حاضر را میسر شدند صمیمانه تشکر می‌کنیم. همچنین، از مساعدت و همکاری مسئولین محترم مراکز ناتوانی‌های یادگیری شهر سنندج (مرکز توان پویا، مرکز رهنما) صمیمانه تشکر و قدردانی می‌کنیم.

منابع

پورابراهیم، ت و دنیا‌مالی، ا. (۱۴۰۰). مقایسه استرس والدگری، هیجانات منفی و راهبردهای تنظیم شناختی هیجان در مادران کودکان با و بدون ناتوانی‌های یادگیری. *فصلنامه ناتوانی‌های یادگیری*، ۱۰(۴)، ۲۸-۷. [DOI: 10.22098/JLD.2021.6962.1742]

قاسم‌پور، ع، ایل‌بیگی، ر و حسن‌زاده، ش. (۱۳۹۱). خصوصیات روان‌سنجی پرسشنامه تنظیم هیجانی گراس و جان در یک نمونه ایرانی. *ششمین همایش بهداشت روانی دانشجویان*، دانشگاه گیلان، ۷۲۴-۷۲۲.

https://journals.iau.ir/article_533873.html

سردرگمی می‌کنند. تحمل بالاترین‌کلیفی به عنوان یک ویژگی شناختی به فرد کمک می‌کند تا بتواند با شرایط مبهم و نامعلوم کنار بیاید. بنابراین، آموزش مهارت‌های شناختی-هیجانی خاص جهت کنار آمدن با شرایط مبهم می‌تواند به این مادران کمک کند تا بتوانند با شرایط مبهم و نامعلوم کنار بیایند.

در یک جمع‌بندی کلی می‌توان گفت که مادران کودکان دارای ناتوانی یادگیری به دلیل تجربه استرس مزمن و مداوم در پردازش شناختی اطلاعات هیجانی و تنظیم و تعدیل آن‌ها مشکل دارند. تحت شرایط استرس‌زا و مبهم اگر اطلاعات هیجانی نتوانند در فرآیندهای پردازش شناختی به طور مناسب ادراک و تعبیر و تفسیر شوند، فرد از نظر هیجانی و شناختی دچار پریشانی و درماندگی می‌شود. این ناتوانی، سازمان عواطف و شناخت‌های فرد را مختل می‌سازد. آموزش مهارت‌های مقابله‌ای و نحوه تنظیم و مدیریت هیجانات فرد را قادر می‌سازد تا هیجانات منفی خود را تحت شرایط پرتنش و مبهم مدیریت کرده و بدین ترتیب از سلامت روانی بهتری برخوردار باشد. پژوهش حاضر با محدودیت‌هایی همراه بود که قابلیت تعمیم‌پذیری نتایج حاضر را محدود می‌سازد. ابزار گردآوری اطلاعات این پژوهش مبتنی بر پرسشنامه است که می‌تواند تحلیل عمیق‌تر یافته‌ها را با محدودیت مواجه سازد. پیشنهاد می‌شود در مطالعات بعدی از ابزارهای دیگری همچون مصاحبه استفاده شود تا نتایج پژوهش به صورت عمیق‌تر و دقیق‌تر بررسی شود. پژوهش حاضر بر روی نمونه محدودی از مادران شهر سنندج انجام شده است، پیشنهاد می‌شود در مطالعات بعدی به بررسی متغیرهای این پژوهش در نمونه‌های بزرگ‌تر و مشکل‌زا از جامعه‌های مختلف صورت گیرد تا تکرارپذیری و تعمیم‌پذیری نتایج دقیق‌تر بررسی شود. همچنین، برای بررسی دقیق‌تر سایر عوامل روان‌شناختی دخیل در مشکلات روان‌شناختی مادران دارای فرزند مبتلا به اختلالات یادگیری، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌هایی در زمینه نقش متغیرهای مهم دیگر مانند حساسیت اضطرابی، عدم تحمل پریشانی، انعطاف‌پذیری روان‌شناختی انجام شود.

از دستاوردهای این پژوهش می‌توان در سطح نظری و عملی به این شرح نتیجه‌گیری کرد. در سطح نظری، نتایج این پژوهش می‌تواند به شناخت بهتر عوامل زیربنایی شناختی و هیجانی تشدیدکننده و تداوم بخش مشکلات روان‌شناختی در مادران دارای فرزند مبتلا به اختلالات یادگیری کمک کند. در سطح عملی نیز نتایج حاصل از پژوهش حاضر می‌تواند در ارائه مداخلات روان‌شناختی مناسب برای

ناتوانی‌های یادگیری

- Assessment, 32(4), 62-74. [DOI: 10.1027/1015-5759/a000009]
- Bruggink, A., Huisman, S., Vuijk, R., Kraaij, V., & Garnefski, N. (2016). Cognitive emotion regulation, anxiety and depression in adults with autism spectrum disorder. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 22, 34-44. [DOI: 10.1016/j.rasd.2015.11.003]
- Comer, J. S., Roy, A. K., Furr, J. M., Gotimer, K., Beidas, R. S., Dugas, M. J., & Kendall, P. C. (2009). The intolerance of uncertainty scale for children: a psychometric evaluation. *Psychological Assessment*, 21(3), 402-411. [DOI: 10.1037/a0016719]
- Cornacchio, D., Sanchez, A. L., Coxe, S., Roy, A., Pincus, D. B., Read, K. L., & Comer, J. S. (2018). Factor structure of the intolerance of uncertainty scale for children. *Journal of Anxiety Disorders*, 53, 100-107. [DOI: 10.1016/j.janxdis.2017.07.003]
- Gharadaghi, A., Zemestani, M., & Valiei, Z. (2020). On the relationship between family functioning and cognitive emotion regulation with students' psychological well-being. *Journal of School Psychology and Institution*, 9(2), 108-122. (Persian) [DOI: 10.22098/JSP.2020.943]
- Ghasempour, A., Ilbeigi, R., & Hasanzadeh, Sh. (2012). Psychometric properties of Gross and John emotion regulation questionnaire in an Iranian sample. *6th Conference on Mental Health. University of Guilan*, 722-724. (Persian) https://journals.iau.ir/article_533873.html
- Gross, J. J., & John, O. P. (2003). Individual differences in two emotion regulation processes: implications for affect, relationships, and well-being. *Journal of personality and social psychology*, 85(2), 348. [DOI: 10.1037/0022-3514.85.2.348]
- Hale, J., Alfonso, V., Berninger, V., Bracken, B., Christo, C., Clark, E. & et al. (2010). Critical issues in response-to-intervention, comprehensive evaluation, and specific learning disabilities identification and intervention: An expert white paper consensus. *Learning Disability Quarterly*, 33(3), 223-236. [DOI: 10.1177/07319487100330031]
- Hashemi, Z., & Kohansal, R. (2019). Comparison of metacognitive beliefs, rumination, worry and intolerance of uncertainty in mothers of students with and without learning disorder. *Journal of Learning Disabilities*, 8 (4), 155-177. (Persian) [DOI: 10.22098/JLD.2019.825]
- Kaplan, H. I., Sadock, B. J., & Ruiz, P. (2019). Kaplan and Sadock's synopsis of psychiatry: Behavioral sciences, clinical psychiatry (11th ed). Philadelphia, PA: Wolters Kluwer.
- Légaré, C., Morin, D., Poirier, N., & Nader-Grosbois, N. (2019). Parental socialization of emotion: differences in mothers of children with and without intellectual disability. *Psychology*, 10(15), 2062. [DOI: 10.4236/psych.2019.1015133]
- قره‌داغی، ع.، زمستانی، م. و ولیی، ز. (۱۳۹۹). بررسی رابطه بین عملکرد خانواده و تنظیم شناختی هیجان با بهزیستی روان‌شناختی دانش‌آموزان. *فصلنامه روانشناسی مدرسه و آموزشگاه*، ۹ (۲)، ۱۰۸-۱۲۲. [DOI: 10.22098/JSP.2020.943]
- متین، ح.، اخوان غلامی، م. و احمدی، ص. (۱۳۹۷). اثربخشی آموزش تنظیم هیجان بر تعامل والد-کودک مادران دارای فرزند با ناتوانی یادگیری. *فصلنامه ناتوانی‌های یادگیری*، ۸ (۱)، ۷۰-۸۹. [DOI: 10.22098/jld.2018.709]
- نریمانی، م. و عابدی، س. (۱۴۰۱). بررسی مداخلات در اختلال یادگیری خاص با اسپیس‌فایر ریاضی: مرور سیستماتیک. *فصلنامه ناتوانی‌های یادگیری*، ۱۱ (۴)، ۸۵-۹۷. [DOI: 10.22098/JLD.2022.7593.1812]
- نریمانی، م.، عباسی، م.، ابوالقاسمی، ع. و احدی، ب. (۱۳۹۲). مقایسه اثربخشی آموزش پذیرش / تعهد با آموزش تنظیم هیجان بر سازگاری دانش‌آموزان دارای اختلال ریاضی. *فصلنامه ناتوانی‌های یادگیری*، ۲ (۴)، ۱۵۴-۱۷۶. [DOI: JLD-2-4-92-5-9]
- نریمانی، م.، فلاحی، و.، اسماعیلی‌فارسانی، ن. و رستم‌اوغلی، ز. (۱۳۹۸). مقایسه استحکام روانی و تحمل ابهام در مادران فرزندان با ناتوانی یادگیری خاص و عادی. *فصلنامه ناتوانی‌های یادگیری*، ۹ (۲)، ۱۵۳-۱۷۰. [DOI: 10.22098/JLD.2020.861]
- هاشمی، ز. و کهنسال، ر. (۱۳۹۸). مقایسه باورهای فراشناختی، نشخوار فکری، نگرانی و عدم تحمل بلاتکلیفی در مادران دانش‌آموزان با و بدون ناتوانی یادگیری. *فصلنامه ناتوانی‌های یادگیری*، ۸ (۴)، ۱۵۵-۱۷۷. [DOI: 10.22098/JLD.2019.825]
- زمستانی، م.، قلی‌زاده، ز. و علایی، م. (۱۳۹۷). اثربخشی درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد بر افسردگی و اضطراب مادران دارای فرزند اختلال نارسایی توجه/بیش‌فعالی. *فصلنامه روانشناسی افراد استثنایی*، ۸ (۲۹)، ۸۴-۶۱. [DOI: 10.22054/jpe.2018.25533.1638]

References

- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth edition (DSM-5)*. Washington DC. [DOI: 10.1176/appi.books.9780890425596]
- Auriemma, D. L., Ding, Y., Zhang, C., Rabinowitz, M., Shen, Y., & Lantier-Galatas, K. (2022). Parenting Stress in Parents of Children with Learning Disabilities: Effects of Cognitions and Coping Styles. *Learning Disabilities Research & Practice*, 37(1), 51-63. [DOI: 10.1111/ldrp.12265]
- Balzarotti, S., John, O. P., & Gross, J. J. (2010). An Italian adaptation of the emotion regulation questionnaire. *European Journal of Psychological*

- Matin, h., Akhavan Gholami, M., & Ahmadi, A. (2018). The effectiveness of emotion regulation teaching on the parent-child interaction and those mothers that have learning disabilities children. *Journal of Learning Disabilities*, 8 (1), 70-89. (Persian) [DOI: 10.22098/jld.2018.709]
- Narimani, M., Abbasi, M., Abolghasemi, A., & Ahadi, B. (2013). A study comparing the effectiveness of acceptance/ commitment by emotional regulation training on adjustment in students with dyscalculia. *Journal of Learning Disabilities*, 2 (4), 154-176. (Persian) [DOI: JLD-2-4-92-5-9]
- Narimani, M., & Abedi, S. (2022). Interventions in math learning disorder: A systematic review. *Journal of Learning Disabilities*, 1 (44), 97-85. (Persian) [DOI: 10.22098/JLD.2022.7593.1812]
- Narimani, M., Fallahi, V., Esmaeil Farsani, N., & Rostamoghli, Z. (2019). Comparing mental toughness and ambiguity tolerance in mothers of children with special and ordinary learning disabilities. *Journal of Learning Disabilities*, 9 (2), 153-170. (Persian) [DOI: 10.22098/JLD.2020.861]
- Metsala, J. L., Galway, T. M., Ishaik, G., & Barton, V. E. (2017). Emotion knowledge, emotion regulation, and psychosocial adjustment in children with nonverbal learning disabilities. *Child Neuropsychology*, 23(5), 609-629. [DOI: 10.1080/09297049.2016.1205012]
- Porebrahim, T., & Duniyali, E. (2021). Comparison the parenting stress, negative emotions and cognitive emotion regulation strategies among mothers of children with and without learning disability. *Journal of Learning Disabilities*, 10(4), 160-166. (Persian). [DOI: 10.22098/JLD.2021.6962.1742]
- Riemersma, I., Van Santvoort, F., Van Doesum, K. T. M., Hosman, C. M. H., Janssens, J. M. A. M., Van Der Zanden, R. A. P., & Otten, R. (2022). 'You are Okay': Effects of a support and educational program for children with mild intellectual disability and their parents with mental health concerns. *Journal of Intellectual Disabilities*, 26(1), 70-89. [DOI: 10.1177/1744629520953765]
- Robichaud, M. (2013). Cognitive behavior therapy targeting intolerance of uncertainty: Application to a clinical case of generalized anxiety disorder. *Cognitive and Behavioral Practice*, 20(3), 251-263. [DOI: 10.1016/j.cbpra.2012.09.001]
- Robichaud, M., Koerner, N., & Dugas, M. J. (2019). Cognitive behavioral treatment for generalized anxiety disorder: From science to practice. Routledge. [DOI: 10.4324/9781315709741]
- Zemestani, M., Azadbakht, M., & Storch, E. A. (2023). Preliminary evaluation of music-based emotion-regulation skills to augment CBT for adolescents with ADHD. *Musicae Scientiae*, 10298649221146050. [DOI: 10.1177/102986492211460]
- Zemestani, M., Beheshti, N., Rezaei, F., van der Heiden, C., & Kendall, P. C. (2021). Cognitive behavior therapy targeting intolerance of uncertainty versus selective serotonin reuptake inhibitor for generalized anxiety disorder: A randomized clinical trial. *Behaviour Change*, 38(4), 250-262. [DOI: 10.1017/bec.2021.16]
- Zemestani, M., Didehban, R., Comer, J. S., & Kendall, P. C. (2022). Psychometric evaluation of the intolerance of uncertainty scale for children (IUSC): Findings from clinical and community samples in Iran. *Assessment*, 29(5), 993-1004. [DOI: 10.1177/1073191121998769]
- Zemestani, M., Gholizadeh, Z., & Alaei, M. (2018). Effectiveness of Acceptance and Commitment Therapy on Depression and Anxiety of ADHD Children's Mothers. *Psychology of Exceptional Individuals* 8 (29), 61-84. (Persian) [DOI: 10.22054/jpe.2018.25533.1638]
- Zemestani, M., Heshmati, R., Comer, J. S., & Kendall, P. C. (2022). Intolerance of uncertainty as a transdiagnostic vulnerability to anxiety disorders in youth. *Current Psychology*. [DOI: 10.1007/s12144-022-03645-3]
- Zemestani, M., Hoseinpanahi, O., Salehinejad, M. A., & Nitsche, M. A. (2022). The impact of prefrontal transcranial direct current stimulation (tDCS) on theory of mind, emotion regulation and emotional-behavioral functions in children with autism disorder: A randomized, sham-controlled, and parallel-group study. *Autism Research*, 15(10), 1985-2003. [DOI: 10.1002/aur.2803]
- Zemestani, M., Hosseini, M., Petersen, J. M., & Twohig, M. P. (2022). A pilot randomized controlled trial of culturally-adapted, telehealth group acceptance and commitment therapy for Iranian adolescent females reporting symptoms of anxiety. *Journal of Contextual Behavioral Science*, 25, 145-152. [DOI: 10.1016/j.jcbs.2022.08.001]